

Komentaras

2017 09 27

Išaugusi infliacija slopina vartojimą

Metinis mažmeninės prekybos augimas rugpjūtį sulėtėjo iki 2,6 proc. Vartotojų lūkesčiai per ateinančius metus susitaupyti nors kiek pinigų toliau smunka. Tai pirmieji rimtesni įrodymai, kad išaugusi infliacija Lietuvoje jau slopina vartojimą ir gyventojų optimizmą. Toliau didėjant darbo kaštams, vartotojų kainų augimo tempas išliks spartus. Todėl vartojimo varikliui suktis taps vis sunkiau. Vidaus vartojimo paklausos augimui lėtėjant, Lietuvos BVP plėtra gali tapti vis labiau priklausoma nuo išorinių veiksnių.

Kainos jau „kanda“ vidaus vartojimui – mažmeninės prekybos apimčių augimas lėtėja trečią mėnesį iš eilės. Infliacijai spartėjant gyventojai už turimas pajamas gali įsigyti vis mažiau prekių ir paslaugų. Vartotojų apklausos rodo, kad Lietuvos gyventojai tikisi, jog artimuoju laikotarpiu ekonominė situacija šalyje gerės. Bet kartu vis mažesnė dalis vartotojų galvoja, kad per ateinančius metus pavyks sukaupti nors kiek santaupų. Šie apklausų rezultatai reiškia, kad infliacija privers gyventojus susimokėti daugiau už būtinąjį vartojimą, tad taupymui bei ne pirmo būtinumo prekių įsigijimui galimybių liks mažiau.

Kainos ir atlyginimai Lietuvoje auga spirale. Sparčiai augant atlyginimams, išsipučia įmonių darbo kaštai. Norėdamos apsaugoti pelningumą, verslo įmonės aukštesnius darbo kaštus perkelia ant vartotojų pečių didindamos galutines prekių ir paslaugų kainas. Jei atlyginimai Lietuvoje kiltų dėl to, kad darbuotojai tampa produktyvesni, sugeneruoja daugiau pajamų ir sukuria daugiau vertės, įmonės galėtų išlaikyti pelningumą nekeldamos galutinių produkcijos kainų. Deja, didelę įtaką darbo kaštų augimui Lietuvoje daro priverstinis minimalaus atlyginimo kėlimas. Kadangi MMA bus padidintas dar labiau, sunku įsivaizduoti, kad įsisiūbavusi infliacija galėtų staigiai sumažėti.

Kol kas vidutinis atlyginimas Lietuvoje auga sparčiau už kainas ir vidaus vartojimas tebeauga – šalies gyventojams nereikia veržtis diržų ir atsisakyti tam tikrų prekių ar paslaugų. Vis dėlto, išaugusi infliacija sulėtina vartojimo tempą – pirkti daugiau tampa vis sunkiau. Todėl pagrindiniu ekonomikos augimo varikliu praeitais metais karūnuotas vidaus vartojimas išsikvepia.

Šiais metais Lietuva labai gerai išnaudoja ekonominio optimizmo potvynį Europoje: sustiprėjus kaimyninių ekonomikų augimui Lietuvos eksportas ženkliai išaugo. Vis dėlto, kai vidaus vartojimo variklis nebedidina apskų, Lietuvos ūkio raidos priklausomybė nuo kitų šalių ekonominio augimo ir jų paklausos lietuviškoms prekėms ir paslaugoms tik didėja. Jei ekonominis augimas užsienio šalyse sulėtės ir eksporto situacija nebebus tokia optimistiška, tuo pačiu metu lėtėjantis vidinis vartojimas gali stipriai apkarpyti BVP augimą. Todėl pakilusi infliacija Lietuvoje šiuo metu lėtina vartojimo variklio apsakas, o ilgesniuoju laikotarpiu padidina ekonomines rizikas.

Povilas Stankevičius

Analitikas

Ekonominių tyrimų departamentas | DNB Rinkų tarnyba

Tel. +370 698 52027